

Minden másképp van

KARINTHY FRIGYES
füveskönyve

lazi

Karinthy Frigyes: Minden másképp van

Karinthy Frigyes
Minden másképp van
Karinthy Frigyes
füveskönyve
(Részlet)

A kötet anyagát válogatta, összeállította
Praznovszky Mihály

(Részlet)

Lazi Kiadó Kft.

© Praznovszky Mihály, 2009
Szerkesztés © Lazi Könyvkiadó, 2009

A Lazi Kft. kiadása
e-mail: info@lazikiado.hu
www.lazikiado.hu

ISBN: 978-963-267-106-2

Készítette: eKönyv Magyarország Kft.

Hölgyeim és uraim — íme az
ember!

Ennyi volt az egész. Ember voltam: test és lélek, összekeverve, szétválhatatlanul. Most halott vagyok – külön test, külön lélek, lélek.

Orvosok – ne boncoljátok fel a testem.

Írók – ne boncoljátok fel a lelkem.

Hanem tréfán kívül, nagyon rövid az élet.

Nem viszonylagosan rövid, nem egyéb dolgokhoz képest. Az ember életéről beszélek, s azt állítom, hogy az ember élete az emberhez képest rövid, ahhoz képest rövid, amire természeténél fogva az ember születik, amire való, amire képes volna, ami dolga lenne, aminek reményében és szándékában ember lett, és nem cserebogár – ahhoz képest rövid, ami az embert emberré teszi, illetve tenné, ha ráérne, hogy kifussa formáját.

Nemzedékek. Jönnek; újabb és megint újabb, egymás után. Úgy hat rám minden nemzedék, mint a válasz elodázása arra a kérdésre, hogy mire való az élet.

Illúzió nélkül nincs élet; az illúzió kenyérnél és levegőnél fontosabb életfenntartó erő, másrészt legerősebb, legfőbb illúziónk a szabadság; a hülye, népboldogító törvénykovácsok, alkotmánycsizmadiák jobbról és balról éppen ezt az illúziót akarják tönkretenni, konok, számár fejüknek abban a rögeszméjében, hogy az emberek szíveseb-

ben mennek majd egy tiszta és higiénikus börtönbe, mint a rendetlen és veszélyes, de szabad nagyvilágba. Mily tévedés!

Furcsa, hogy az emberek lótnak-futnak, veszezszenek és csókolódnak, gépeket és házakat építenek, vágyaik és reményeik szövevényét és a test összetételét vizsgálják, boldogságot keresve sírnak és nevetnek – holott öntudatra ébredésük pillanatától kezdve mozdulatlanul kellene állniok, mint a fáknak, a csillagos ég felé fordított arccal, dermedt szemekkel kérdezni és várni a választ, a *Lét* választ, amihez képest minden *Élet* és minden boldogság és minden megismerés közönséges érdektelenség, elhanyagolható részletkérdés.

Ne az élethez ragaszkodjatok, hanem az élet *tartalmához* – ha ez a tartalom lehetetlenné válik, az életnek nincs értelme többé.

Tehát nem az a kérdés, *mennyi ideig* élünk, hanem az, hogy adott idő alatt *mennyit* élünk.

Az életet, annak minden pillanatát minden pillanatban újra felfedezni – fontosabb ez nekünk, igazabb, megbízhatóbb, megnyugtatóbb érzés a legtökéletesebb matematikai szabálynál.

A boldogság talán mégse *célja* - talán csak kerete és *feltétele* az életnek?

Nem hiszek az elvont igazság létezésében - de hiszek az értelem létezésében, mely létrehozta az elvont igazságot -, minél nagyobb ez az értelem, annál többet jelent igazsága a dialógusban. Az érvek imponálnak, s nem az igazság, mely mellett szólnak - mert hiszem azt, hogy minden igazság az érvek függvénye, s így az emberi értelemé -, s nem megfordítva.

A legtöbb ember nem az igazságot keresi, csak a maga igazát.

Igazság és indulat. Megmondattott a régieknek: aki haragszik, annak nincs igaza. Helyesbítésemben: Valóban, akinek nincs igaza, az rendesen haragszik. Viszont olyan időket élünk, hogy csak annak van igaza, aki haragszik.

Megmondattott, hogy nem elég keresni az igazságot, meg is kell találni. Mi pedig azt mondjuk, megtalálni se elég - olyanok is kellene, akik *felismerik*, hogy megtaláltuk.

Az igazsághoz nem elgondolással jutunk, hanem szerencsés pillanatban, *meglátjuk*, szintén véletlenül.

A világot, értsd meg végre, nem megismerés és belátás, hanem képzelet és hiúság kormányozza. Vedd észre végre, hogy az emberek *nem szeretik* a tökéletes és cáfolhatatlan igazságokat.

Egy nagy tévedés más irányban néha tanulságosabb, mint sok kis igazság.

Az igazság, annak számára, aki szereti, mindenben megnyilvánul, ami létezik és létrejön: csak nem mindig ott, ahol keresni szokták.

Soha nem tudta, mit jelent halálosan szeretni az igazságot, aki csak arra ügyelt, hogy amit kimond vagy leír, igaz legyen: az igazság kimondhatatlan, és az őszinteség még nem igazság - szavak útvesztőjében közeledünk a labirintus felé, ahol ő lakik.

...végeredményben nincs is más titkos és öntudatlan célja az ember létezésének ezen a világon, mint az igazság milió arcú rejtvényének kiszámítása és megfejtése...

Büszke voltam rá, hogy gyűlölnek, mert azt gyűlölték bennem, amit legtöbbre becsültem magamban: hogy kétegyeken, ingadozásokon, becsvágyon és tévedéseken túl végeredményben mindig az igazságot kerestem, még akkor is, ha nem engem igazolt.

Istenre nem is a hatalma, hanem a *bölcsessége* miatt volna szükség.

Én Istenben se hiszek; ha hiszek se azért, mert ősidők óta hisz benne az Emberiség – hanem csak azért, mert „úrt érezvén” gondolataim közt, nem tudom mással betölteni (a logika emberi törvényei szerint), mint az ő létének feltevése által – lennie kell, mert nehezebb megérteni a világot nélküle, mint vele –, ha nem is általa.

Hinnem kell Valakiben, aki nem ember, hogy az emberben hinni tudjak. Vágynom kell Valakire, aki nem ember, hogy az emberre vágyni tudjak. Meg kell értenem valakit, aki nem ember – mert kell lennie Valakinek, aki az embert embernél jobban megérti.

Emberem az ember, aki minden szépet és jót megtesz, amit adott körülmények között megtehet – nem sokat törődik vele, hogy amit alkot, hogy „illeszkedik” valami hóbor-tos agyvelőben rögeszmévé meredt „világrend”-hez: nem azzal tölti életét, hogy Istent és természetet céltudatos munkára tanítsa, inkább megpróbálja utánozni, segíteni munkájában.

Isten nem tűr tökéletességet önmagán kívül.

Egyébként a tintahal egész jó. Szurokfekezte levét is megittam. Milyen tehetségtelen lehet egy ilyen állat, ennyi tinta van benne, mégse ír semmit. Én úgy érzem most magam, a lakoma után, mint egy óriás töltőtoll isten kezében. Remélem, remekművet fog velem írni.

Van valami, aminek elvesztése vagy megnyerése fontosabb dolog az élet elvesztésénél vagy megnyerésénél is: csak nem tudjuk, mi ez a valami. A vallás üdvösségnek és boldogságnak nevezi. De egy elnevezés nem meghatározás. (Viszont hogyan határozzuk meg a határtalant?)

Eretnek az, aki jobban akarja szeretni, másképp akarja szeretni hitének tárgyát, mint a többiek.

Nem mondom, ó kegyes és hívó lelkek, hogy ne bocsássatok meg ellenségeiteknek. Azt szeretném, ha egyszer, kivételesen, barátaitoknak is meg tudnátok bocsátani.

Kétféle embernek van szüksége Istenre - az együgyűnek és a lángésznek. Előbbi nem ért meg semmit, utóbbi nem érti senki. Előbbit Isten közvetíti és tolmácsolja az emberekhez, utóbbi az embereket közvetíti és tolmácsolja Istenhez. Előbbi mindent megbízhatatlannak és elégtelennek érez, amit gondol, utóbbi mindent megbízhatatlannak és elégtelennek érez, amit emberektől hall; szüksége van valakire, aki őt az embereknél jobban megértse.

Mert fület és szemet és szívet és értelmet lehet az egész emberhez mérni, de az egész ember legfeljebb istenhez mérhető, ha van.

Nem a megváltó a fontos, hanem a megváltás.

Egységesebb áttekintéssel azt is lehetne mondani, hogy maga a test se más, mint csökevénye, rossz ruhája a léleknek.

A túlvilág, ha van, csak úgy képzelhető el, hogy *mindig* van – volt, mielőtt éltem, van, amikor élek, és lesz, mikor meghaltam. A halál utáni túlvilág – ennek semmi értelme.

Az életet valóban rossznak érezzük, mihelyt a halálra gondolunk. S a halált rossznak, ha az életet szeretjük.

Valószínű, hogy a túlvilág tulajdonképpen nem is más, mint ráeszmélés arra, hogy a világot mi magunk teremtjük, olyannak, amilyenek a boldogság vágya mutatja nekünk.

Mert a halálról éppoly keveset tud a haldokló, mint az életről az, aki meg sem született – s amit várunk tőle, nem a halál és élet magyarázata, csak biztatás és bátorítás, hogy egykor, ha ránk kerül a sor, nem lesz nehéz elválni életünktől.

Abból, hogy az ember szépen is meg tud halni, nem következik, hogy a halál szép dolog, csak az, hogy az ember különb valami, mint ellenségei, a gyáva gyilkosok, uszítók és bujtogatók.

Mindig rossz véleményem volt az „utolsó szavak”-ról. Úgy tekintettem őket, mint az utolsó gombot, amin kiszámolják, hogy „igen, nem, igen, nem”. A túlélő az utol-

só „igent” vagy „nemet” határozottabb rezümének tekinti aztán a többihez képest, holott a nyomatékot csak a helyzeti hiány adja, hogy kifogyott a gomb.

Hiszem, hogy a világon és a jövőn *nekünk* is van módunkban annyit változtatni, mint a tudósoknak és a gazdagoknak, ha jó helyen ragadjuk meg az ekét, amit azért adtak a kezünkbe, hogy a világot ne hagyjuk itt egészen úgy, ahogy találtuk.

Ti meghamisítjátok a jelent, mert minden vonatkozásban a Múlt tanulásaiból akarjátok megkonstruálni – s nem veszitek tudomásul, ami benne a jövőt mutatja; Nálatok minden Végeredmény, egy folyamat befejezése – holott mindez csak kezdet és Indulás, mert a világ minden pillanatban újra megteremtetik.

S aztán meg – ki tudja, mit hoz a jövő? Vajon nem a *falanszter* felé közeledünk, ama hátborzongató módon értelmezett egyenlőség világának küszöbén, mely a pusztaság elveire épülvén nem tesz majd különbséget táplálék és étel, szaporodás és szerelem között?

Mégiscsak az időnek van valamiféle mozgása, folydogálása, valami szörnyű, ismeretlen közegben, talán az Örökkévalóságban, valamiféle irányban – és néha azt érzi a költő, hogy most egyenesben vagyunk, és ilyenkor hinnie kell, hogy a Múltról egyetlen ösvény vezet csak: a Jövő felé való; de néha megfordul az idő, visszaáramlik, vissza a Rég-

múltba, s ilyenkor – (mert ehhez a Megfordult Időhöz nincs logikai apparátusunk, mely okozatból az okot rekonstruálni tudja) – hőkkenve s értetlenül állunk, néhányan, akik arccal előrefelé voltunk fordulva: mintha láthatatlan kéz csapna pofon, azt érezzük csak, hogy szembekerültünk az idővel, a Múlt jön felénk, anélkül hogy magunk megfordultunk volna.

Mert a csoda lényege éppen ez a „vagy-vagy” – a csoda lényege az, hogy két esélyünk van, hogy az utak minden pillanatban szétnyílnak, hogy ugyanazoknak az összetevőknek nem *egyetlen* eredőjük lehet csak – a csoda lényege az, hogy a *jövő* nem megfordított tükörképe a múltnak, hanem eleven valóság a halott és dermedt történet felett –, a csoda lényege kiirthatatlan hitünk a szabad akaratban, és választás jó és rossz között.

Tudja, hogy mi tetszik nekem ezen a világon?

Nem az, hogy milyen nagy és nagyra hivatott.

Az tetszik, hogy olyan gazdag és változatos, s hogy egyre gazdagodik.

Tudja, mi tetszik nekem a Jövőn? Nem az, hogy legyőzte és eltemette a Múltat és Jelent.

Az tetszik, hogy megtartotta, és még hozzátett valamit.

Az a baj, hogy nincs múlt és jövő, mint ahogy eddig álltattam magam. A valóság mindig *jelenvaló*, egyetlen *pillanat* a valóság, *örökké tartó*, egyetlen pillanat. Ez nem rövid és hosszú, a pillanat, ami *van* – ez az egyetlen módja a létezésnek, és ebből a bűvös körből, a pillanat börtönéből nincs, nincs menekvés.

Mert halálom pillanata éppolyan jelen pillanat lesz majd akkor, mint a mostani, mikor meghökkenve próbálok összeszedni magam – az is *jelenben* fog lejátszódni, nem a jövőben, ahogy önmegnyugtatásomra elhitettem magammal. Mert jövő *nincsen*, ez csak olyan szólásforma.

Mit akartok folyton azzal a jövővel, az utódokkal? Egyelőre talán még mi is a világon vagyunk.

Tanuló és tanítvány. Aki nem hajlandó tanulni tőlem, azon megbosszulom magam – én tanulok tőle, anélkül hogy észrevenné.

Tudós. Ő latinul nem tudja azt, amit én magyarul nem tudok.

Pedagógia. Nem ért rá tanulni, mert folyton tanították.

Néha kész eredménnyel jövünk a tanítvány elé, néha együtt oldjuk meg a feladatokat – boldog tanító, akit kutatás közben kíváncsi, mohó szemek inspirálnak, aki tanulva taníthat.

Az öreg emberek érdekesebbek. Megvan bennük a halott fiatalság – a fiatal emberben hiába keresem az eleven öreget.

Sok bolondságunk útvesztőjében akkor kezdünk világosan látni, mikor a magunk számára nem sokat ér már a bölcsességünk. Hatvanéves korunkban jövünk rá, mihez kell kezdenünk a fiatalságunkkal – és vannak emberek, akik életük első okos mondatát a halálos ágyon vagy a végrendeletükben mondják el.

Az öreg emberek sokkal érdekesebbek, mint a fiatalok, valami újat a legostobábbtól is lehet hallani.

Ahogy az ember öregszik (talán a lelki „távolbalátás” ellensúlyozása céljából), egyre kisebb dolgok érdeklik. Egy világot próbáltunk összemarkolászni hadonászó húszéves tenyerünkkel, s ilyenkor, az ötvenes évek idején jutunk hozzá, hogy óvatosan szétnyitva öklünket, ráeszméljünk, milyen keveset fogtunk: közel kell emelni, hogy észrevegyük.

A tapasztalat rávezetett, hogy megértésre a gondolkodó csak a nála *idősebbeknél* számíthat, a nála fiatalabbaknál soha.

A húsz- és harmincévesek szigorú és bíráló, mondhatnám, apai haragja az öregekkel szemben egyáltalán nem ellenszenves nekem. Most kevésbé ellenszenves, mint húszéves koromban, amikor én is támadtam az öregeket.

Negyvenen túl az ember nemigen hall már újat, hacsak maga nem mond – feltéve, hogy akad, aki meghallgatja.

Úgy látszik, öregszem. Még megvetem a múltat – de már kezdek félni a jövőtől.

Magántulajdon. Csak az a miénk, amiről senki se tud. Ezt már tavaly leszögeztem. Most hozzáteszem: olyan kort élünk, amiben a fenti megállapítás a szellemi javakra is vonatkozik.

Nem egész biztos, hogy eszmékről és szépségekről és igazságokról *véges-végig* ábrándozni fog az emberi fajta, míg Isten és természet élni engedi – azonban egészen biztos, hogy minden vágyak királya még a szerelemnél is nagyobb Úr, Étvágy őfelsége, csakúgy el fogja kísérni őt a sírig, mint ahogy első volt bölcsője mellett – Ádámot a para-

dicsomban érdekelhették még „életelvek” és egyéb mókák: utolsó unokáját, a sarki szín eszkimóját már csak a fókák fogják érdekelni.

És ültessenek borsóra, Utópia és Lapula tudósai balról, jobbról pedig a zsarnokok utódai, büntetésből, amiért elábrándoztál – polgár, csak azért se szégyelld magad, álmodd tovább a borsón a szabadság álmát.

Egy bizonyos: a huszadik század emberének agy és lélek, saját agya és lelke nem jelenthet többé különeműs megközelíthetetlen magánvalót, mely csak belülről oldható meg. Kellemetlen dolgok derültek ki. Költészet, hajlam, zsenialitás: idegdiszpozíció dolga mind, s az ihlet legszentebb termékei, könyvek és képek, orvosi laboratóriumok edénykéibe kerültek, hol hasznos adalékot nyújthatnak az összegző tudománynak.

A következetességet sokan összetévesztik a makacssággal. Az igaz és magasabb következetesség úgy történik, hogy meggyőződésünket abban a percben megtagadjuk és megváltoztassuk és fenntartsuk, mihelyt egyetlen impresszió gondolkodóba ejt, hogy nem tévedtünk-e, vagy nem szuggesztió hatása alatt állottunk?

Az emberi kultúra kezdete óta nagy időközökben újra meg újra akadt néhány kalandos utazó, akik megpróbálták átjárót keresni a két birodalom: Véges és Végtelen, Művészet és Metafizika, Megismerés és Gondolkodás között.

Minden véleményből, ami embertársunkról szól, úgyis két dolog derül ki: a magunk egyénisége s a másiké, akiről vélekedünk: minden jellemzés egyformán jellemző arra, aki adja, s arra, akiről szól. Ezt neveztem egyszer a lelkek relativitásának.

Általában az elméletek gyönyörűek, csak az az egy kis bajuk, hogy egyrészt látni nem lehet tőlük világosan, másrészt gondolkodni nem hagyják az embert.

Paradoxonban szólva: művelődésünk és fejlődésünk, egy életen át, tulajdonképpen *annak a tudásnak az elfelejtéséből és azokról a képességekről való leszokásban áll, amikkel a világra jöttünk.*

Az értelmet, okosságot, belátást, műveltséget holmi tartalomnak képzeli el a felületes ember, könnyelmű hasonlatok alapján - holott mindez nem tartalom, nem mennyiség, hanem minőség: minőségbeli működése egy mindig működő valaminek, a léleknek...

Az emberi lelket emberi lelken keresztül ismerjük csak, nincs más mértékünk - a mértékegység mérésre szorul, és nincs senki, aki tehetné.

Mert mi a lélek tartalma? Emlékek és vágyak. Ezeknek színezete adja meg az egyéniséget.

A valódi Én a világgal való viszonylatban *mindnyájunknál hasonló, tehát az egymásban, a másik emberben önmagát felismerő én* menthetetlenül elveszett. Elveszett az *emberi közösséghez való tartozásunk* pótolhatatlan érzése - a világból és az életből nem, de az *emberi közösségből* kikapcsolódtunk, és ennek a kikapcsolódásnak *kilátása szörnyűbb kilátás a halálnál, ennek a kikapcsolódásnak a félelme borzalmasabb félelem a halálfélelemnél, ennek az összetartozásnak ösztöne, érzése és akarata hatalmasabb erő az egyéni, létfenntartó erőnél, mert elsősorban emberek akarunk lenni, s csak másodsorban egyéni emberek.*

A nagy embereket szinte szabályszerű módon (valami rejtett törvénye van ennek) cserbenhagyták a kortársak, nemcsak hogy nem támogatták őket, de inkább megakadályozták közérdekű működésükben.

A nagy emberek, akiket különös lényeknek tartunk, tulajdonképpen sokkal jobban hasonlítanak egymáshoz, mint amennyire a többiektől különböznek. Rémes volna őket egy rakáson látni.

A nagy embert alkotásával harmonikus lénynek szeretné hinni a rajongó, egyéniségnek, aki egy különleges, önmagához méltó, az önmaga számára alkotott törvények világában él.

A lángész és a közönséges ember közti különbséget éppen ezért *fokozati* különbségnek hittem csak, s ezért nem is szívesen használtam a megkülönböztető szót - a lángészt mindössze olyan embernek képzeltem, aki *jobban*, erősebben, világosabban, *biztosabban* tudja és látja és érzi ugyanazt, amit mindenki tud és lát és érez.

„Beteges különcök”-nek kell neveznünk még nekünk is ama keveseket, kiket legbelül egyszerűen és világosan egész embereknek tudunk, látó és érző, egész emberi szemmel és szívvel – szemben a korlátolt és rövidlátó szamarakal, akik magukat „egészséges és józan” elméknek nevezik.

A beszéd a legmegettévesztőbb valami, s ami legnagyobb baj, nem a cselekvőket téveszti meg, hanem azokat, akiknek számára kitalálták: a gondolkodókat. Az emberek megtanultak beszélni, s ezzel fölöslegessé vált számukra az önálló gondolkodás: hiszen a közlés révén enélkül is mindenki részesülhet a gondolat hasznos eredményéből, amihez néhányan jutunk el, keservesen, a többiek helyett.

A modern ember lassankint ráésszmél, hogy őszinteség és valóságállítás nem azonos fogalmak: hogy aki őszintén beszél, még nem mond okvetlenül igazat.

Akiknek sok mondanivalójuk van, többnyire szemérme-
sek: kontárok kompromittálták a vita nemes művészetét,
csak a papagáj és a gramofon beszél folyékonyan.

A korszellem mindenben a cselekvés, történés, a tett jelszavát tűzte ki érdeklődése központjába, és minden vonalon igyekszik leépíteni a cselekvés, a történés körül évezredek alatt melléktermék gyanánt felgyűlt szavak, *beszéd*ek, *gondolatok*, *reflexiók* fölöslegét.

A beszédben hiszek. Mert kétféle emberi hangnyilvánulás van. Beszéd és ugatás. Valahányszor emberi hangnyilvánulást hallok, mindig pontosan meg tudom állapítani: ez beszéd volt, az ugatás. A színpad, a szószék és még számos, az emberi beszéd számára készült, de az ugatás terjesztésére szolgáló, mikrofonokkal felszerelt hely gyakran visszhangzik az ugatástól.

S Ádámot és Évát, e térbeli, szimultanista Tragédiában, akik itt, ahol ülsz s távol Amerikában s a szélben hánykódó Zeppelin fedélzetén s lent a pincékben valahol, százezer alakban, egy és ugyanazon időben, amit Mostnak nevezel, éppen úgy eljátsszák két boldogtalan, egymást kereső, egymással harcoló Egyénnek és Énnek végzetét, mint ahogy eljátszották nemzedékek egymást követő rendjében, amit Történelemnek nevezel.

Ha hinni lehet a filozófusoknak, az egész történelem jelentéktelen részleteken múlik. Van is a dologban valami. Az események rendjének épületéből ha egyetlen téglát kivesszék vagy hozzáadnak, összedől az egész esemény, más fordulatot vesz.

Történelemnek csak az számít, ami az emberi lélekben végbemegy, a többi káprázat, költészet, fikció, álom és mulandóság.

Történelem. Napjainkban az újságok csinálják.

Hogy a sajtó létfeltétele és alapja és jogosultsága az „esemény”, az kétségtelen. Hogy sajtónak és közvéleménynek lennie kell, az is kétségtelen – itt csak az a kérdés, vajon csakugyan *nincs-e* más „esemény” a világon, mint amit gonosz szenvedélyek és indulatok szültek? S ha vannak – természetükből következik, vagy csak rossz szokás, hogy azok nem érdeklik a közvéleményt?

Hiába no. Nálunk a nemes filozófiát mindig össze fogják téveszteni a habozó töprengéssel, hamleti bizonytalansággal, s mint ilyet állítják szembe valami zavaros nemtudommicsodával, amit ők Életnek és Valóságnak

neveznek. S aminek nevében álmos gúnymosollyal leintik a legelőbb, legébberebb vágyat és képességet, hogy ne csak lássam, de jól lássam, vagyis megértsem a valóságot.

Az emlék élessége nyilván nem attól függ, hogy milyen közel vagyunk hozzá időben – mint ahogy hinné az ember –, hanem hogy mennyire fejlett az öntudatunk.

Hiába minden, a hivatás és a hivatottság, az egyén s az egyén hivatásához idomult élet döntő módon rajzolódik rá külsőnkre, döntőbben minden testi örökségnél.

Életünk születésünk pillanatától a halál pillanatáig a me-rev természetben, példátlan, ziháló, megfeszült erőlködés jegyében zajlik le: szívünk, tüdőnk és gyomrunk, vérünk, agyunk zakatolása egy pillanatra se, álmunkban se szünetel – minden pillanatban újraszüljük magunkat, a vajúdás minden kínszenvedésével, hogy élhessünk.

Az élet tartalma teszi kedvessé számunkra az életet, és ezt a tartalmat nem úgy hívjuk, hogy munka, hanem úgy, hogy szabadság.

Mert tévednek a matematikusok – a semmitől az egyik hosszabb az út, mint egytől százezermillióig; körülbelül akkora az út, mint az élettől a halálig.

Rá fogunk jönni valamikor, hogy szép és jó egy és ugyanazt jelenti – el fog jönni a kor, melynek morálja és esztétikája nem lesz két külön tudomány, amikor megértjük majd, miért áldoztunk fel rút és tökéletlen életet szép és tökéletes életért, s miért áldoztunk mindent azért, ami az életben szép és boldogító.

Élni nem kell, de hajózni kell, mondta a nagy admirális – az egyszerű emberi lélek pedig ezt: élni nem kell, de boldognak lenni kell. S ha boldogságot csak a képzelet ad – inkább meghalni egy boldogító illúzió utolsó percéért és perceiben, mint élni illúziók nélkül.

Többnek lenni éppen úgy vértanúság, mint kevesebbnek – az emberek között éppen olyan nyomorék az, akinek szárnyai vannak, mint az, akinek a két karja hiányzik.

A vértanúk kiontott véréből nem halványul el rémülten a gonoszság: vérszemet kap inkább, s a Jóság mégse száll szembe vele, vállalja tovább a szenvedést... Így mindkettő, szenvedés és gonoszság, fokozódik.

Az emberek cselekvését és elhatározását nem a belátás kormányozza, barátom, hanem a képzelet, amit közönséges nyelven divatnak neveznek.

Udvariasnak lenni több, mint jónak lenni, mert az udvariasságban mindig benne van a jóság, ami viszont civilizáció nélkül ártalmasabb és rombolóbb lehet a leggonoszabb szándéknál... az udvariasságban minden benne van, amit a makacs próféta külön-külön keres, lenézve, olcsó külsőségnek tartva az udvariasságot - benne van az igazi demokrácia, és benne van az igazi humanizmus.

„Divat”, ez a szó azt jelenti, hogy vágyom valamire, amire nincsen szükségem, egyszerűen azért, mert másoknak is van.

Abszolút, tehát *általános* illemszabály csak a természetben található - nekünk, embereknek meg kell elégedni az *egyénivel*.

Modor. A jellem pótléka.

A jó modor első feltétele: ne személyeskedjünk.

Imádtam mindent, ami szép, ami a *tökéletest* keresi –
gyűlöltem mindent, ami durva, ami erőszakos, ami rombol.

A jó anyag soká eltartja a rossz minőséget – de a valóban
jó minőség, bármily mulandó anyagból készül, mindig újra-
szüli anyagát...

Jó nevelőink tehát megadták nekünk útravalóul az em-
berséges bánásmód elvét: ne tessék senkit bántalmazni
és kínozni, tessék úgy ölni, hogy az áldozat minél keveseb-
bet szenvedjen.

Minden *emberről* szóló véleményben három komponens
szerepel: az, akiről a vélemény szól, az, aki vélekedik, és az,
aki a kettőt összehasonlítja.

A problémával szemben nincs ékesszólás és diplomácia
és halandzsa, itt csődöt mond a rang és a tekintély, nem
lehet mellébeszélni, csak két eset van: tudod, vagy nem tu-
dod?

Miután többnyire olyan dolgokat tudok (vagy tartok érdemesnek említeni), amit senki még nem tud, tehát nem ellenőrizhet, általában azt hiszik, nem tudok semmit.

A jó rejtvénynek van egy kettős előnye: sohase lehet tudni, mikor gyönyörködtet, izgat és mulattat jobban – olyankor-e, mikor meg tudjuk fejteni, vagy olyankor, mikor nem tudjuk megfejteni? Hogy mi erősebb bennünk? A tulajdon értelmünk vagy a másik ember értelmével szemben érzett hódolat és tisztelet?

Az okos szó ritka tüneményének egyik legszebb ismérve, hogy értéke független lévén minden érdektől, személytelenül is megállja a helyét, nem fontos, ki a gazdája, közkinccsé válik úgysis, mint a szocializált magántulajdon.

Mindig erkölcstelen az, amire a test viszi rá a lelket, még ha aszkézisnek hívják is – és soha nem erkölcstelen, amire a lélek viszi rá a testet, még ha testi kéjnek minősíti is a durva anyagiasság.

Már ez így van, a tehetséges ember véleménye (különösen, ha még rokonlélek is az illető), valamely tárgyról mindig alkalmasabb eszköz figyelmünk felkeltésére, mint maga a tárgy.

Micsoda ostoba dolog az emberi test! Mennyi tudás, emlék, gondolat, terv, minő ritka ital a finom csontedényben – s egy ostoba daganat, valahol a zsigerek közt, félrelőki, kiborítja, kilötyyenti a földre, s az ostoba föld beszívja, mint a sáros hó levét.

Ennek a kornak túl édes a cukor, jobb szereti a szacharint – túl kék az ég, túl világos a nap, jobban bízik a stúdiók fényezőróiban, és az igazság túlságosan igaz, jöjjön helyette... talán a költészet? Az nem! Ott még nem tartunk!

Az irányok és szempontok és érdekek és hitek és hitetlenségek ezerfelé estek a széteső szellemi életben. Egy új Bábelt élünk – a fogalmak pokoli zűrzavarát: mert már azon is csodálkozom, ha az „asztal” szó alatt ugyanazt a fogalmat érti két ember. Isten, becsület, művészet, haza, ember, nő, világ – hol talál két lelket, akik együtt, egyformán értik és nézik ezeknek a szavaknak a jelentőségét?

A statisztika világosan beszél, nincs szüksége eszmékre – nevezd anyagszerűség elvének, technokráciának vagy szocializmusnak, mindegy: lényege a Szám, s ha a Szám egyszer megszólal, jobb, ha elhallgatsz: ne szólj, szám, nem fáj fejem.

Laza lelki tartás önmagaddal s másokkal szemben – ó, jönne bár vissza a kor, amelynek öntudatlan lelki egészségtana volt ez a laza lelki tartás: úgy hívták valamikor, udvariasság, csendes és tapintatos szó, részvét és megértés...

Laza lelki tartás: majd nem lesz annyi szívbaj, ha visszatér a szívek balzsama, amit úgy hívnak: szívesség.

Laza lelki tartás...

Valamikor így hívták egyszerű szóval: alázat.

...őszintének lenni nem olyan könnyű dolog, mint ahogy a „józan ész” boldog együgyűi hiszik: rengeteg munka, tanulás, tapasztalat, finom, csaknem kitapinthatatlan különbségek és hasonlóságok felismerésének beidegzése kell hozzá, hogy óriási vargabetűvel a végén eljussunk ama *legtávolabbi* tartományba, amiből egykor elindultunk, s amelyről aztán nem dicsekedve és gőgösen, de habozva s nagy alázattal meg merjük kockáztatni a *feltevést*: „nos, körülbelül ez vagyok én.”

Legalább hetvenévesnek kell lenni hozzá. Amikor már inkább így hangzik a vallomás: „*ez voltam én*”.

Manapság igyekezni kell, ha az ember valamire vinni akarja, tessék elhinni. Mindenesetre jó, ha az ember előbb megszületik. Enélkül nem jut messzire senki a mai világban.

Nem is kellene háromszáz évig élni. Csak azt kellene megcsinálni valahogy, hogy mondjuk, minden húsz esztendőben ki lehessen pucolni lelkünkéből a sok bele nem tartozó szemetet. Egyszerre megújhódna, kezdődne minden előlről.

*Forogjon a világ, ahogy akar,
Kerekeit többé nem igazítom.*

mondom Keplerrel, de meg nem állhatom mégis, hogy a kerekek forgásának törvényét ne keressem, még akkor is, s akkor még inkább, ha több vagy kevesebb van egy kerékel.

Ki kérdezett? Ne kérdezd – ordíts, ahogy a torkodon kifér, mert különben csönd lenne körülöttem –, ordítsd magad a kérdést, s hidd el a visszhangnak, hogy ő volt, s felelj a visszhangnak, hogy legalább a magad szavát halld.

Vagy értelmem létezését tagadom meg, vagy a világét, mindkettő nem lehet valóság.

Az emberről egyszerűen nem lehet még megállapítani, hogy okos-e vagy ostoba. Egy egész fajta, amelyik még nem érett meg! Egy egész fajta, gyermekkorban. Nem lehet tudni, mi lesz belőle.

Gondolatainkat azért gondoljuk, hogy önmagunkat rejt-
sük el magunk előtt, meg ne ismerjük – önmagunkat, a fé-
lelmetes, ismeretlen Valamit.

Mindenkinek a világon van valakije, az édesanyja, aki-
nek nagyobb fájdalom az ő szenvedése, mint tulajdon
magának. És ha magamat nem tudom sajnálni már, igyek-
szem legalább az anyám fiát sajnálni magamban.

Mert fontosabb az, hogy jó és hasznos emberek legyenek
közöttünk, mint az, hogy rosszak és kártékonyak ne legye-
nek.

Hányszor ismételjem még, hogy az ember sorsa e világon
sokkal inkább könyvtárakban intéződik el, mint a parlamen-
tekben és főhadiszálláson.

Aki mindent megért, az tulajdonképpen semmihez sem
ért, és aki mindenkit szeret, az senkit se szeret.

Mert ha nem is szimatolgotom túlságosan, hogy *mit*
várnak tőlem, azon bizony eleget töprengek, *amit magam-*
tól várok.

Sose voltam barátja faji elméleteknek: szerény nézetem szerint két ember közt nagyobb a különbség, mint két fajta között.

Ne tartsuk magunkat túl bölcseknek, s mindjárt nem leszünk túl ostobák gyermekeink szemében.

Önmagunk epigonjai vagyunk, örökösei ama tizenkét évesnek, ki a templomban tanítá a bölcseket. Mint látjuk, magam tele vagyok ellentmondással, de nem tűrök ellentmondást.

Mosolygok azokon, akik lehetetlennek bélyegeznek előre akármit olyan területen, amiről semmit se tudnak.

Mert nem az a kérdés, milyen vagy, hanem az, *milyen akarsz hát lenni*, ha felismerted magadban rossznak és jónak forrását – s nem az a fontos, hogy *megismerd*, hanem az, hogy *megváltsd* önmagad.

Vannak dolgok, amiket nem értek, és nem tudok bizonyítani, de bizonyosabb vagyok bennük, mint a kétszerkettőben.

A szeretetnek inkább a fölösleges, hangos kimutatása nyugtalanított, mint a hiányától való félelem.

A nyíltság és természetesség az erkölcsöket nemcsak hogy meg nem lazítja, de inkább tisztábbá és erősebbé edzi.

Mert cselekedet és gondolat, gondolat és ige közt egészen más, sokkal mélyebb és bonyolultabb kölcsönhatás van, mint ahogy ostoba elméletek, amikben se cselekedet, se gondolat nincs, hirdetik.

Túlságosan sok mondanivalóm van még az emberek számára, és így nem tartok ott, hogy kénytelen legyek megmondani az embereknek az igazat.

Gondolat és szó egyszerre születik meg. S aminek nincs szüksége szavakra, nincs szüksége gondolatokra se.

Igenis állítom, hogy minden öröm és szenvedés ősi, valódi, megbízható és kipróbált mértéke mindig a hasfájás volt és lesz: ne szépítgessük a dolgot.

Ma azt csináltam egész nap, hogy nem dolgoztam. Nagyobb fáradságomba került, mint ha dolgoztam volna.

A világot, annak minden igazságát és valóságát, összefüggését és mozgató erőit minden nemzedéknek újra fel kell fedeznie, úgy, mintha sohase hallott volna felőle semmit.

Még azt hangoztattam, nem lehet megváltani a világot! Már csak azt mondom: nem is érdemes. Menj, fiatalember! Te még nem tudod az egyetlen igazságot, amely így szól: az életnek csak egyéves kortól húszéves korig és a hatvanadik évtől a nyolcvanadikig van célja és értelme. Egyszerűbben: a készülődésnek és a búcsúnak. Ami közötté történik, említésre sem méltó.

A banalitás egy elmúlt kultúrkor szellemi kincse, szellemi hagyatéka, öröksége. Úgy vagyunk vele, mint minden hagyatékkal. Az új nemzedéktől nem azt várjuk - bármilyen gazdag a hagyatéka -, hogy elköltse és fölélje, eltékozzon. Gyűjtsön ő maga is, mutassa meg, hogy a hagyatéka nélkül ő maga mire képes. Hogy ősnek is akkora, mint utódnak - hogy méltó apa és méltó fiú.

Nem kell dráma. Nem kell irodalom. Nem kell költészet. Nem kell színház. Elég a beszédből. Nagyon sokat csalódtunk egymás szavában.

Ne mondd, hogy szeretsz. Ölelj meg, ha szeretsz.

Ne mondd, hogy gyűlölsz. Őlj meg, ha tudsz.

Minden olvasó egy ember. Külön-külön talán mindegyik elborzad és megtér – de együttvéve, tömegek, vajon mit fognak kiáltani, ha majd elhangzik a kérdés: mit akartok hát, ölni vagy élni?

Civilizáció és kultúra – sokat beszélnek összevissza e két fogalom jelentőségéről, kölcsönhatásáról, harcáról.

Egyszerűnek érzem a meghatározást.

Kultúra – az, ami természetes.

Civilizáció – az, ami természetellenes.

Együttvéve – az ember.

Az ember természetellenes tevékenysége odairányul, hogy természetes értékeit megóvja és megvédje és konzerválja. A civilizáció célja: közkinccsé tenni a kultúrát.

Ami paplanunk fölött még álmunkban is ott csörög, ember voltunk rögeszméje: – kultúra és civilizáció, a Nagy Idomító korbácsa.

Ezt a gyanút, hogy a jó cselekedet mindig és mindenütt jó cselekedet-e valóban – egy módon lehet csak eloszlatni: aludni rá egyet. Aludni, esetleg három napig, esetleg háromszáz évig, esetleg háromezer évig.

Őrült az, aki *megteszi*, amit gondol, akkor is, ha azt *nem szokás* megtenni abban a korban és azon a helyen, ahol az illető él – őrült az, aki úgy cselekszik, ahogy jónak látja, akkor is, ha azzal önmagának vagy másnak azon a helyen és abban a korban bajt okoz.

Értelmünk nem megbízható forrása az ítéleteknek, nem megbízható mérlege az igazságnak, miután valóságellenőrző készülékei, a szervek, egyszerűen rosszul működnek.

Emberek, akiket alázatos, mindenre kész szolgálóinknak hiszünk, mert csodálnak bennünket, és rajonganak értünk, nem segíthetnek rajtunk a balsorsban, mert közöttük a legnagyobb és legkisebb is minden rajongáson túl *jobban szereti önmagát, mint bennünket.*

Az olvasó, ha elég megértés és részvét van benne *önma-ga iránt* ahhoz, hogy életét figyelje, fel fogja ismerni, hogy mindennap történik velünk három vagy négy olyan apróság, ami nemcsak arra a napra, hanem sorsunknak és lelkünk fejlődésének arra a korszakára jellemző – csak észre kell venni a jeleket.

Minden mulandó, változó, csak egy nem: a múlt.
Azért oly megnyugtató.

Azért oly felszabadító.

Miféle csoda az, ami egy napig tart, nem válik eleven alkatrészévé a valóságnak – egy napig tart, s aztán megint csak ígéret, ígéret, ígéret!

Egy bizonyosság van: hogy minden ember, külön-külön, boldogulni óhajt, függetlenül a többiektől. Okos ember tehát nem az, aki ezt *belátja*, hanem az, akinek ez *sikerül*.

Az ember mindent, ami szép, boldog, harmonikus, mindent abbahagy, hogy kemény, rideg, ostoba dolgok után fusson, amikről azt hiszi, hogy fontosak.

A boldogság mindenki számára magánügy, és magánügy marad akkor is, ha egy egész kozmoszt tölt be a maga törvényeivel.

Megmondatott a régieknek: Bárhová visz szerencsétek, ezt a hazát szeressétek. Én pedig mondom nektek: szeressétek a világot, a kék eget és a messzeséget – magatokat és hazátok szeretetét pedig bízzátok az ösztönre: *az jobban tudja, hogyan kell szeretni önmagunkat*.

Van azonban két szó, amely számomra nem erkölcsi, hanem kifejezetten szemérmi kérdést jelent. Ez a két szó: ha-za és magyar. Úgy látszik, a freudizmustól tanultam meg, hogy azokkal a fogalmakkal szemben vagyunk szemérme-sek, amelyek nagyon sokat jelentenek számunkra.

De nem mondtam ki azt a szót soha. És most már nem is tudom kimondani, csak ennyit: valami fáj, ami nincs. Valamikor hallani fogsz majd az életnek egy fájdalmas csodájáról – arról, hogy akinek levágták a kezét és lábát, sokáig érzi még sajogni az ujjakat, amik nincsenek. Ha ezt hallod majd: Kolozsvár és ezt: Erdély és ezt: Kárpátok – meg fogod tudni, mire gondoltam.

Lehet, hogy vannak politikai nézeteim, de a mai időben céltalannak tartom hangoztatni őket, akkor, amikor nincs módomban, hogy érvényt szerezzek nekik. Majd ha hatalmamban lesz harcolni értük, meg fogja ismerni őket. A politikai gondolat nem elmetornászás, nem vitaanyag, azt cselekedetnek kell követnie, rögtön, amikor megszületett, különben halva született meg. Nem, uraim, nem fogok vitatkozni azokkal, akiknek módjukban van az érverésemet is beszüntetni, mielőtt befejeztem az érvelésemet.

A Gép már régen elevenebb, mozgásában és cselekvésében célszerűbb és tökéletesebb lény, mint szülőanyja, az ember, akinek agyából kipattant – a gépiességet mint a tehetetlenség és ügyetlenség komikumát csak ad-

dig csúfolhatta az ember, míg gyorsabb, fürgébb mozdulatai voltak, differenciáltabb, finomabb munkát tudott végezni, mint a gép.

Bizonyos, hogy a repülő ember új szépségeket, a régi szépségeknek új árnyalatait fogja megismerni, s lehetetlen, hogy ennek nyoma ne essék a lélekben. A festő, ki eddig csak a völgy árnyas szépségeit érezte rá a vászonra, meglátja bérctetőről a tengert - s új kék serkenti új alkotásra. A költőt, kit elfojtott, érzelmes érzések ringattak - egyszerre forró, viharos szenvedélyek rohanják meg. A zenész új hangszert talál orkeszterében. Új oldaláról, új természetében, újabb tulajdonságaiban látja meg az embert a megfigyelő.

Emberi akarat, emberi bátorság - hódolattal üdvözöl a művészet, új képességek felé új lehetőségeket nyitottál.

Sport alatt mindazokat a mozgásokat és görcsöket értjük, amiket evégből felheccelt emberek egyes testrészekkel külön és egész testükkel oly célból végeznek, hogy egyetlen rész se maradjon azon a helyen, ahova az isten teremtetten, hanem lehetőleg oly helyzetet foglaljon el, amire az illető testrész egyáltalában nincsen berendezve. Ehhez a művészethez a test összes részeit fel lehet használni: kivéve az agyvelőt, melynek működése zavarólag hat, mert a görcsöket és ficamodásokat marhaságnak minősíti.

Természet...

Addig volt, amíg *egyedül* bolyongott benne az ember – legfeljebb másodmagával.

Hármasban. A világ, az ember, aki nézi, az aszszony, aki nek elmondja.

Mihelyt többen vagyunk hozzá...

Mert minden élő nyelvben van valami sértő és kihívó és fenyegető a másnyelvű számára. Hiába hódítja meg az angol nyelv a világot – hiába kényszerülünk hovatovább mindannyian megtanulni –, a hódítás hódítás marad mindvégig, ellenállást és elégedetlenséget kell legyőznünk minden alkalommal, mikor tulajdon nyelvünk helyett használjuk: nem azért, mert *idegen* nyelv, hanem azért, mert idegen nép nyelve.

Azt álmodtam, hogy két macska voltam, és játszottam egymással.

Tudja isten, az ember hajlamos igazat adni azoknak, akik neki igazat adnak.

Gyakorlat teszi a pancsert.

A kályha mindenkire meleg.

Utódaink jobban fognak látni bennünket, mint ahogy mi látjuk egymást.

Minden liftesben egy pilóta veszett el.

Az ember azért kapott értelmet, hogy megvágassa vele, ki az ő ellensége.

A béka ökörnek képzelet magát - túltengő önbizalom. No és ha az elefánt képzelet magát ökörnek? Nyilván szerénység.

Előbb boldognak kell lenned, csak azután lehetsz bölcs.

Semmiről sincs véleményem, de mindenről lehet.

Senki sem jellemezhető halála előtt.

Az életnek mindig van jövője.

Az Írás is elismeri, hogy bár jaj annak, aki megbotránkozottat, megbotránkozásnak lennie kell.

Ebben az országban senki nem engedheti meg magának a szerénység és igénytelenség fényűzését, mert szó szerint veszik az iróniát.

Szamárságot csak gondolni lehet: amit érzünk, amire vágyunk, az jó vagy rossz, soha nem ostoba.

Az emberek nyilván nagyon okosak manapság, és mindent megértenek. Főleg a butaságot értik meg, s ezerféle-képp tudják megbocsátani.

Nem szeretek tartalmas ember lenni, élő ember szeretek lenni, minden pillanatban megújuló tartalommal.

Az, ami nincsen, de elképzelhető, sokkal változatosabb és gazdagabb világ, mint az, ami van, de elképzelhetetlen.

A jelent akarom múltnak látni, s ezt, azt hiszem, azért, mert úgy gondolom, nem érzem jól magam ebben a jelenben.

A világ rossz modell az emberiség számára.

Mondd meg, ki sértett meg, s megmondom, mi lett belőled.

Nem az önzés, az irigység teszi pokollá a világot – a szemünk ezerszer akkora, mint a gyomrunk.

Az emberekkel el kell hitetni, hogy jók, ha azt akarjuk, hogy azok legyenek.

A beszélő ember nem jelent okvetlenül *értelmes* embert.

Jóakarát szüli a kíváncsiságot, kíváncsiság a tudást, tudás az értelmet és képzeletet.

A lángelmék korát éljük mindenben. Csak éppen *nem tudunk* százig számolni.

A siker mindent igazol, s a sikerhez való jogot nem kell igazolni.

Olló az ollónak nem vágja át a nyakát.

Nem én vagyok bonyolult, hanem a dolog, amiről beszélek.

Mindig azt nevezik „mély”-nek, ami homályos.

„*Dolgozik, mint egy marha*”. Az a kérdés: *úgy vagy annyit?*

Szeretnék úgy élni, mint ahogy élek.

Láthatatlan börtön. Tulajdon énem, amit mindenüvé magammal viszek.

Etika kicsinyítő formája: etikett.

Egyszerűen szólva: nem elég, ha hisznek bennünk, magunknak is hinni kell magunkban.

És nem lehet élni, ha lelkiismereted van, egy illúzió nélkül: hogy szükség van rád ezen a világon.

Sötétben és a sírban minden ember fekete.

A világ nem változik: amit fejlődésnek nevezünk, az *gazdagodása* az életnek, nem átalakulása.

Rájöttem, hogy a természettől nem kell félni, csak az élőlényektől.

Nem szeretek tárgy lenni. Még tantárgy se.

Feltűnés nélkül, titokban szeretnék világhírű lenni.

A józan ész nem a józan ész fedezte fel.

Hajlamosak vagyunk összetéveszteni az őszinteséget az igazsággal.

A naplórítást rendszeresen abbahagyjuk, mikor az első élmények jelentkeznek – a szerelem bimbózó napjaiban, amikor *van már mit titkolni*.

Egy aforizma telitalálata, igaz, kötetekkel felér néha – de soha még aforizma fölöslegessé nem tette a köteteket.

Nemcsak engem teremtett a világ – én is teremtek folyton újra: a világot.

A géniusz nem azt várja, hogy elismerjék, hanem hogy kövessék.

Ne higgy annak, aki jósol és „jellemez” - annak higgy, aki szeret és tanácsot ad.

Meg vagyok sértődve. Ebben az országban csak szobornak érdemes lenni.

Közmondások

Ki korán kel, aranyat lel.

Viszont aki aranyat lelt, későn fekszik, és másnap már nem tud korán felkelni. Leghelyesebb le se feküdni, akkor mindenkit megelőz az ember.

Ki kevéssel be nem éri, az a sokat nem érdemli.

S így érdemtelenül kapja meg.

Minden látszat csal.

De minden csaló látszik.

Nem mind arany, ami fénylik.

Lehet kedvező körülmények közt gyémánt is.

A türelem rózsát terem.

Egyebet nem.

A siker titka.

Két lehetőség közül a harmadikat választani.

Tudás.

Van, ami *mérhetetlenül* több, mint tudni. *Biztosan tudni.*

Miért vannak a végzetdrámák?

Születni és meghalni lehet egy nap alatt – de élni nem.

Közmondás

Amit megtehetsz ma, ne halaszd holnapra. Ha még ma megteheted, hogy valamit holnapra halassz, el ne mulaszd elhalasztani.

Indoklás

Ahhoz, hogy élj, miért kell megtagadnod azt, amiért élsz
– a boldogságot?

Analízis

Valóban, a múlt század tudománya sikeresen szétszedte az embert. Jöhetne már valaki, aki megint összerakja.

Békétlen

Nem tetszik? Keress magadnak egy másik világmindenséget.

Törvény

A bűnöst már üldözi, de a bűnhöz még nem mert hozzányúlni. Azt már nem tűri, hogy rosszak legyünk, de azt tűri, hogy ne legyünk jók - azt már belátta, hogy rossznak *nem szabad* lenni, de azt még nem látta be, hogy *jónak kell lenni*. Már megvéd az ellen, aki *meg akar ölni* - de nem véd meg az ellen, *aki hagyja, hogy meghaljak, mikor megakadályozhatná*. El kell jönni a kornak, mely törvénybe foglalja az emberszeretetet kötelező minimumát.

Tudomány és költészet

Egyik azzal foglalkozik, amit még nem ismer - a másik azzal, amit már ismer.

Tragédiánk

Nem azt akarjuk elmondani, amit gondolunk - nem azt gondoljuk, amit mondunk - nem azt mondjuk, amit teszünk. Végeredményben mégis azt tesszük, amit akarunk.

Idő

Aki messze lát a jövőbe, a múltba is messze lát – emelkedve az Idő hegyén, a csúcán majd egy és ugyanazon pillanatban fogjuk meglátni bölcsőnket és koporsónkat.

Munka

Pontos definíciója: Amit nem csinálok szívesen.

Hit

Nemcsak hogy *nem szabad* – nem is *lehet* hitetlennek lenni. Aki Istentől elpártolt, *automatikusan* kerül az ördög hívei közé.

Isten felfedezése

Úgy érzem, hamarabb eljutok hozzá benne való *kétkedés* révén, mint a benne való vak hit útján. A vallás a mennyországban *tudja* őt – a tudomány mindenütt a világon *keresi*.

Titokzatos cél

Hogy az emberiség élni akar e földön, arra nincs annyi bizonyítékunk, mint arra, hogy nyomokat akar hagyni maga után.

Lélekelemzés

Az újabb kutatások szerint az embernek alsó tudata és felső tudata van. Némely embernek ezen kívül még esze is van, de ez már nem tartozik a tudományos vizsgálódás tárgyai közé.

Távolság

Olyan messze vagyok az emberektől - ebből a távolságból igazán azzal is meg lennék elégedve, ha magukhoz hasonlóknak látnának.

Struggle for life

Megfutni a harc elől gyávaság, állni a harcot bátorság, szeretni a harcot őrültség és betegség és perverzitás.

Aforizma

Kifogytam minden mondanivalómból. Kénytelen voltam megmondani az igazat.